

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 vtrum vtatur ira in sua operatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ne abducatur a sustinendo. Secundo neutra passione vitur ut in-
præsumat inuadere. Et sic fortitudo neutra passione vitur ut in-
strumento ad actum sustinendū tollit vtriusque impedi-
mentum, quod provenire possit interiori electioni, & exteriori execu-
tioni in sustinendo. Et hinc apparet primo, quā optime di-

1. 2. q. 6. 47.
17. 1. & 3.

lib. 3. ca. 8. a
medio, 10. 5.

Infra q. 141.
17. Et 1. 2.
q. 61. arti. 2.
& 3. & q. 66.
66. arti. 2. &
4. cor. Et 3.
dist. 33. q. 2.
art. 1. q. 3. &
4. Et ult. q.
1. arti. 12. ad
2. & 26. &
q. 5. arti. 2.

causa ira, ut supra dictum est, vel
in quantum aliquis exponit se pe-
riculo, ut tristitiam fugiat. Simili-
ter & concupiscentia secundum
proprium rationem tendit in bo-
num delectabile, cui per se repu-
gnat aggressio periculorum. Sed
per accidens quandoque coadiu-
uat ad aggrediendum, in quantum
scilicet aliquis vult potius in peri-
cula se idere, quā delectabili ca-
rere. Et ideo Philosophus * dicit
in 3. Ethicorum, quod inter forti-
tudines quæ sunt ex passione na-
turalissima esse videtur, quæ est
per iram, & accipiens electionē,
& cuius gratia, scilicet debitum fi-
nem, fortitudo fuit.

ARTICVLVS XI.

Utrum fortitudo sit virtus cardinalis.

AD VNDECIMVM sic procedi-
tur. Videtur quod fortitudo
nō sit virtus cardinalis. Ira enim

Super Questionis 163. Articulum undecimum.

IN art. 1. eiusdem qōnis, dubia quatuor occurrūt ex eodē Mar-
tino, supra quatuor hic dicta impugnata ab eo in quest. 2. Pri-
mū est cōtra illud, Virtutes cardinales dicuntur, quæ se ipse
sibi vendicant id quod cōter pertinet ad virtutes. Contra hoc arguit
dupliciter. Primo, quia sequeretur, quod essent tantum tres virtutes
cardinales. Probatur sequela, quia tria sūt quæ pertinent com-
muniter ad virtutes, vt patet ex 3. Ethicorum. scilicet, sciens, &
propter finem, & firmiter ac immobiliter. Secundo, Hæc tria sic
sunt communia omnibus virtutibus, quod non magis insunt vni
quā alteri, nisi forte vna virtus sit magis intensa quā altera. Er-
go nulla virtus videtur cardinalis ex hoc, quod præcipue sibi uen-
dicat conditionem communem virtutum. Antecedens patet, quia
omnis virtus moralis habet hæc omnia.

Secundum est contra illud, Fortitudo ideo est cardinalis, quia
laudem firmitatis potissime sibi vendicat. Contra hoc arguit du-
pliciter. Primo, Omnis virtus secundum gradum heroicum ha-
bet firmitatem æqualiter laudabilem, ergo fortitudo non est vir-
tus cardinalis, quia æque laudabilem sibi vendicat firmitatem. An-
tecedens probatur, Omnis virtus secundum gradum heroicum
habet actum imperatum mortis subeunde potius, quā de-
fendē virtutis: hæc autem firmitas nulla est maior, aut laudabi-
lior, ergo. Secundo, Cum huiusmodi firmitas sit quod vita hu-
mana non voluatur circa talem virtutem tamquam circa cardinalem,
ergo non est ex huiusmodi firmitate cardinalis.

Tertium est contra conclusionem principalem, scilicet, Fortitudo
proprie dicta, quæ scilicet est distincta virtus a magnanimitate,
de qua tractat Aristoteles 3. Ethicorum, est virtus cardinalis. Contra hoc
arguitur quadrupliciter. Primo, argumento quod in hoc articulo fa-
cit author tertio loco, scilicet, Virtus cardinalis est circa ea, in qui-
bus versatur vita humana: sed pericula bellica funt rara: ergo. Se-
cundo nō est verisimile quod viri sancti & perfecti, in morali ho-
nestate careant aliquo vno toto genere virtutum cardinalium:
sed innumerabiles caruerunt fortitudine proprie accepta tam
actu interiori quā exteriori, cum multi nec vrbes in colere, nec
republicas administrarent, ergo. Tertio, Humilitas est vnum de
maximis fundamentis, & vnus de cardinalibus moralis honesta-
tis, ergo vel est virtus cardinalis, vel pars eius: sed non est car-
dinalis, ergo pars eius. Sed non est pars nisi magnanimitatis, ergo
fortitudo, vt communiter significat fortitudinem proprie, & ma-
gnanimitatem, est virtus cardinalis: sicut iustitia ut communis

est communitas & distributio. Quam
virtutem in quatuor cardinales dicitur
fortitudinem indifferenter loquamur, ergo
sed communiter sumpta, est virtus cardinalis
ex Ambrosio, Grego, Seneca, & Tullio.

ut dictū est, maximam affinitatem
habet ad fortitudinem: sed ira non
ponitur passio principalis, nec
audacia quæ ad fortitudinem per-
tinet, ergo nec fortitudo debet
poni virtus cardinalis.

Præter Virtus ordinatur ad bo-
num, sed fortitudo nō directe or-
dinatur ad bonū, sed magis ad ma-
lū, scilicet ad sustinendū pericula
& labores, vt Tullius dicit, ergo
fortitudo nō est virtus cardinalis.

Præter Virtus Cardinalis est cir-
ca ea, in quibus præcipue versatur
vita humana, sicut ostiū in cardine
vertitur: sed fortitudo est circa
pericula mortis, quæ raro occur-
rūt in vita humana, ergo fortitudo
non debet poni virtus cardina-
lis, sive principalis.

SED CONTRA est, quod Grego
22. Moral. & Ambrosio, super
Lectam, & Augustini in lib. * de moni-
bus Ecclesie, numerat fortitudinem
inter quatuor virtutes cardina-
les, sive principales.

tam sic de eis loquuntur ambrosio
phi multi, et propterea quicquid est
ni: & quicquid moderaminis, temperantia
tia: & quicquid dicitur, prudentia. Ad modum
liber eorum dicit huiusmodi illa habere
me, & principaliter condonū illa habere
tia ut modum ponat in delectationibus
scilicet illi est persisteret, & in quibus
sistere: quoniam qui persistit in manibus
iustitia ut rectitudinem debet, & quæ
niam & hoc diffucillimum est, & hoc
minem recta facere, scilicet ad alteram.

Virtus optima est, ut dicitur y. Ethicorum
homo amat. Prudentia, vt bene præcipit
nibus ins. Hoc etenim & diffucillimum est
quando esse suipsum dominum, & hoc
minum est. Et sic sunt speciales virtutes
nas, & dicuntur virtutes cardinales, hæc
vita, quia vere circa principales virtutes
nem conditionis redundantes in eadem
chre declarat author in dicitur quæ
Quibus præmissis singillatim ad
ad primum arguitur contra primum, quod
probatio ex 2. Ethicorum, aliquid vales
nifeste dicit, quod Aristoteles in con-
4. si sciens, si eligens, & p. hoc dicitur
primis fecit vnam. Secundo, quia illa
quatuor virtutibus cardinalibus, vtriusque
eadem art. 4. in arg. 3. & illius repositio-
les condiciones, de quibus loquitur Aristoteles
prie loquendo, illæ, quas Aristoteles dicit
scilicet: discreto, rectitudo, moderatio, &
Ad hunc dicitur, quod dicitur, quod
meritis ab Aristotele proprie dicitur, &
illouū sibi magis vna quā alia virtute
tio, scilicet, sit proprium prudentie, &
rū sibi ut proprium uendicare quæ
fortitudo, quæ habet materiam propriam
scilicet: diffucillimū, & præcipue ad
ricula mortis, ideo uendicare sibi
Et cum hoc sit quod ratione habetur
quælibet virtus est habitus, communis
operari. Est ergo solū dum hæc virtutes